

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ: КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД

Сучасний стан економічного розвитку підприємницького сектору характеризується зростанням нових викликів і загроз. Поряд з економічною кризою, постійними змінами податкового законодавства йдуть процеси накопичення досвіду в галузі управління кризовими ситуаціями, нових форм господарювання. Важливою метою, а в той же час і проблемою, управління бізнес-структурою є формування та збереження її конкурентоспроможності в умовах постійних змін зовнішнього середовища.

Наявність обліково-аналітичної інформації, яка формується в межах облікової системи підприємства, забезпечує внутрішніх та зовнішніх його користувачів достатнім обсягом необхідних даних для детального вивчення фактів господарської діяльності та комплексної оцінки його розвитку.

Метою обліково-аналітичного забезпечення менеджерів підприємства є надання управлінському персоналу повної, своєчасної та достовірної інформації для прийняття поточних і стратегічних управлінських рішень. Управління підприємством вимагає систематичної інформації про здійснювані господарські процеси, їх характер і обсяг, наявність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, їх використання, фінансові результати діяльності. Основним джерелом такої інформації є дані поточного бухгалтерського обліку, які систематизують в різних формах звітності. Така звітність має велике значення, оскільки використовується не тільки для економічного аналізу діяльності окремого підприємства з метою одержання інформації, необхідної для управління, а й для узагальнення результатів у масштабі галузей і економіки в цілому. Недбалість і неточність в системі ведення бухгалтерського обліку може завдати в подальшому певних проблем.

Отже, основним джерелом формування даних функціонування підприємства є обліково-аналітична інформація. Роль обліково-аналітичної системи в забезпеченні стійкого розвитку підприємства визначається у наданні необхідної інформації управлінському персоналу для формування відповідних рішень із витрачанням мінімальних зусиль на її підготовку та забезпечення високої гнучкості обліково-аналітичних процесів у випадку зміни попередньо обраної стратегії.

Серед цілей функціонування облікових систем необхідно розглядати, зокрема створення періодичної та спеціальної внутрішньої звітності для управлінських рішень, а також зовнішньої звітності, що призначена для інвесторів, органів державної власності та інших користувачів. Таким чином, передумовою та необхідністю реформування облікової системи є зміна інформаційних властивостей управління. Взаємозв'язок систем управління суб'єктами господарювання та бухгалтерського обліку є однією з властивостей функціонування облікової системи, зовнішньою характеристикою системи обліку, яка значною мірою впливає на її властивості, тобто внутрішні характеристики [1, с. 75].

Сучасні вимоги обумовлюють потребу в перегляді місця та значення бухгалтерського обліку як відповідної мови бізнесу. Щоб забезпечити отримання релевантної інформації від облікової системи важливо дослідити існуючі проблеми в процесі здійснення облікової роботи.

Основним недоліком системи обліку є обмеженість в генеруванні інформації про господарську діяльність відповідно до запитів різних груп користувачів, тобто проблема відображає неможливість забезпечити різну за структурою інформацію для менеджменту.

Різноманітні бізнес-структури (особливо підприємства колективної форми власності) характеризуються роздвоєнням інтересів користувачів облікової інформації. В умовах їх діяльності з'являються дві умовних групи користувачів інформації з протилежними економічними інтересами: I група – основні власники, зацікавлені у невисокому прибутку з метою мінімізації оподаткування; II група – інвестори, зацікавлені у високому прибутку та, відповідно, у зростанні курсу акцій та дивідендних виплат, а також і власники, які бажають залучити додаткові фінансові ресурси через покращання власних результатів діяльності [2, с. 91]. Саме протилежність інтересів користувачів і вимагає від обліку формування інформації відповідно до різних цілей і завдань.

Можливість враховувати різноманітність цілей в рамках ведення обліку визначає сформована на підприємстві облікова політика. Саме вона дає можливість використання альтернативних варіантів ведення

бухгалтерського обліку і одержання відмінних результатів, навіть за наявності однакових фактів господарської діяльності.

Релевантність інформації звітності в процесі прийняття рішень зумовлюється правильністю обраних підходів до її формування. Особливості створення облікової інформації на конкретному підприємстві передбачають вибір елементів облікової політики, які регламентуються відповідними нормативно-правовими актами.

Головним завданням облікової політики є забезпечення однозначного розуміння показників фінансової звітності користувачами; надання можливості користувачам оцінити наслідки різних облікових альтернатив; правильне тлумачення та порівнянність показників фінансових звітів різних підприємств, що застосовують альтернативні облікові методи. Розроблена підприємствами виважена облікова політика забезпечує формування інформації звітності, підпорядковану стратегії розвитку підприємства. В той же час, завдання підвищення привабливості звітності підприємства для зацікавлених осіб визначає застосування творчого (креативного) підходу до систематизації первинної інформації та формування результативних облікових даних.

Вплив облікової політики на інформацію бухгалтерського обліку та фінансової звітності визначає креативність потенціалу бухгалтерського обліку.

Актуальність дослідження особливостей креативного обліку сьогодні зростає, оскільки в його основі лежить положення про використання сукупності законних методів, мета яких – надання майнового і фінансового становища фірми в бажаному або доцільному вигляді.

Застосування креативного обліку можливе з різних причин, зокрема, з метою поліпшення основних економічних показників діяльності підприємства (збільшення прибутковості, рентабельності фінансово-господарської діяльності, підвищення ділової активності підприємства), оптимізації податкового навантаження та задоволення очікувань потенційних інвесторів та кредиторів.

Креативний облік доцільно розглядати з двох позицій: з одного боку, позитивна сторона включає формування та застосування облікової політики в межах чинного законодавства; з іншого, креативний облік набуває негативного значення з моменту використання його з метою навмисного викривлення інформації про результати діяльності та фінансовий стан підприємства шляхом вуалювання та фальсифікації звітності.

Таким чином, облікова політика і креативний облік припускають творчий підхід до формування інформації, наведеної у фінансовій звітності. Відмінності між ними виникають лише в частині ставлення до норм цивільного права та бухгалтерського і податкового законодавства. При цьому ці явища мають двоїтий характер. З одного боку, їх характеризує обліковий метод, який не відповідає загальноприйнятій обліковій практиці, а з іншого, спостерігається процес вуалювання показників звітності для того, щоб представити виробничо-господарську діяльність підприємства в найбільш вигідному світі.

Неоднозначність висновку про існування чи відсутність креативного обліку визначає актуальність сучасних наукових дискусій з приводу доцільності його застосування в процесі формування інформації для подальших управлінських рішень.

В умовах альтернативних положень нормативного регулювання порядку облікового відображення окремих об'єктів виникає потреба у формуванні та застосуванні бухгалтером професійного судження. Воно ґрунтується на знаннях, досвіді і кваліфікації бухгалтера. Саме тому в сучасних умовах господарювання воно є одним із засобів забезпечення та надання користувачам повної, правдивої та неупередженої облікової інформації про результати діяльності підприємства для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Отже, креативний підхід до формування окремих показників фінансової звітності повинен розглядатись виключно в контексті дотримання бухгалтером професійної етики.

Сучасна концепція інформаційної системи менеджменту вимагає відповідного вдосконалення моделі облікового забезпечення з урахуванням альтернативних методів облікових процедур та зваженого врахування інтересів всіх зацікавлених осіб. Тільки в такому аспекті можливо розраховувати на отримання релевантної інформації, що забезпечує розробку ефективних управлінських рішень.

Список літератури:

1. Кузнєцова С.А. Перспектива бухгалтерського обліку: стратегічність, електронна комерція та соціальна спрямованість [Текст] / С.А. Кузнєцова // Європейський вектор економічного розвитку. - 2014. - №1 (16). - С.73-83.
2. Легенчук С.Ф. Креативний облік в національній системі бухгалтерського обліку / С.Ф. Легенчук // Міжнародний збірник наукових праць. Теорія та методологія бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Випуск 2(14) – 2009. – С. 88-101.